

na temelju katerih bi mogli soditi o takšni selitvi. Proti njej govore tako kronološki momenti pa tudi neidentičnost kultur in pomanjkanje vmesnih členov. Samo posamezne ornamentalne podobnosti so pa veliko premalo za takšno pomembno trditev. Na ta način bi migracija Dimini sedaj bila spravljena z dnevnega reda. Ne moremo pa danes še povsem soditi ali danes ali jutri ne bo dobila nekoliko realnejše osnove. To se bo pa zgodilo le tedaj, ako se bodo spremenile kronološke opredelitve posameznih kulturnih skupin, ki bi prišle v poštev za dokazovanje takšne selitve. Dalje bi se morale najti posamezne identične faze v ustreznih kulturnih skupinah. Pri drugi točki oz. zahtevi, ki jo je postavil avtor, so pa možni tudi posamezni pomisleki. Avtor predpostavlja vmesne člene, oz. lokalitete, ki bi imele identično kulturo, kakor bi jo imelo izhodišče migracije, ravno tako pa nova pokrajina. Postavlja se pa vprašanje, kdaj lahko računamo na takšne vmesne člene in lokalitete? To se lahko zgodi samo tedaj, kadar bi bile takšne lokalitete živele vsaj nekaj časa, tako da bi se moglo nakopičiti vsaj skromno gradivo, ki bi bilo arheološko dosegljivo. Seveda bi se to moglo zgoditi le pri postopni migraciji, ki je trajala dalj časa, t. j. vsaj nekoliko decenijev, ako ne še nekoliko več. V takih primerih imamo seveda lahko čvrste vmesne točke, kjer je prebivalstvo zapustilo oprijemljive materialne spomenike. Toda ako je bila zaradi kakršnihkoli vzrokov migracija nagla, potem bi ti vmesni členi predstavljali le skromno sled, včasih arheološko skoraj neprijemljivo, ker se selilci pač niso nikjer zadržali dalj časa. Čeprav je dokaj dvomljivo, da bi takšne nagle selitve v tem času bile, jih vendar tudi ne moremo in ne smemo povsem izključiti. Pri vprašanju vmesnih členov bi bilo potrebno postaviti tudi še neko drugo vprašanje. Ako je namreč migracija trajala dalj časa, potem je del prebivalstva, ki se je odtrgal od jedra na začetku, še živel v stari tradiciji. Toda sčasoma se začenjajo pojavljati razlike, ki so toliko večje, kolikor dalj časa so taki deli že odcepljeni od jedra. V novi pokrajini, kamor so dospeli, obstajajo seveda še dalje posamezne podobnosti, toda te kulture ne moremo več smatrati za identično. Kljub temu pa tudi vsi takšni momenti ne gredo v prilog migraciji Dimini. Omenil sem jih zato, da pokažem, na kaj je potrebno računati pri vprašanju kake migracije.

V glavnem je bilo danes postavljeno vprašanje migracije Dimini v smeri sever-jug. Le neznan del znanstvenikov je bil na gledišču, da bi se del nosilcev nove kulture na jugu vrnil zopet proti severu. V tem primeru naj bi se migracija izvršila tudi v nasprotni smeri. Ne mislim se tukaj spuščati v takšne možnosti in nemožnosti, vendar tudi takšnih slučajev ni puščati vnmear. Seveda danes tudi za tako eventualnost nimamo nobenih dokazov, po katerih bi mogli migracijo Dimini usmeriti v to smer. Proti njej govore skoraj vsi elementi, ki jih je avtor navedel za smer sever-jug. Le kronološki momenti bi govorili nekoliko bolj v prid takšne postavke, so pa ravno tako preskromni.

Josip Korošec

Ivan Venedikov: *Bargala v razkopki i proučvanija*. I. (Naroden arheologičeski muzej, Sofija 1948, str. 82–97, sl. 58–68).

Avtorju so za temelj članka bile arheološke najdbe iz časa okupacije v okolici Bargale, ki leži severovzhodno od Štipa. Uvodni del članka je zgodovinski, kjer avtor na temelju virov in toponomastike skuša opredeliti, katere etnične skupine so v teh predelih prebivale. Medtem prihaja na bazi arheoloških najdb in toponomastike do sklepa, da so tu živeli Trakijci.

V drugem delu razprave prehaja avtor na popis objektov, najdenih v tumulih, ki so jih raziskali v okolici Bargale; te tumule po najdenem materialu opredeljuje etnično Trakijcem. Istočasno prihaja do sklepa, da so tu prenehali postavljati tumule kot zunanji znak za grobove pokojnikom istočasno, kakor se je to zgodilo tudi v Trakiji, ko so njeni prebivalci sprejeli krščanstvo, t. j. nekako v IV. stoletju n. e.

V tretjem delu pa prinaša opis predmetov, najdenih slučajno leta 1942 v okolici Bargale (v Radanji, ki leži južno od Bargale). Najdbe same pripadajo t. i. halštatskemu grobišču. Glede na analogije pripisuje avtor najdbe etnično ilirskim plemenom. Datira pa jih na konec VI.—V. stoletja, t. j. pod konec halštatske dobe.

Končni avtorjev sklep glede etničnega naseljevanja teh pokrajin je, da so te kraje vsaj do konca VI. stoletja pred n. e. naseljevali Iliri, ki pa so nato bili potisnjeni drugam, na njihovo mesto so se pa priselili Trakijci. Čeprav arheološkega gradiva za sedaj nimamo, predpostavlja vseeno, da se je to moglo zgoditi že za časa Filipa II. in Aleksandra Velikega oziroma za časa ustvarjanja velike makedonske države.

Razprava je v toliko pomembnejša, ker s področja Makedonije nimamo dosti razprav, ki bi upoštevale arheološke najdbe, kakor na drugi strani nimamo Makedonije skoraj še nič arheološko raziskane, vsaj ne iz časa pred n. e. Na vsak način pa bi bile možne marsikakšne pripombe k avtorjevim tako zgodovinskim kakor arheološkim sklepom.

Josip Korošec

Olga Šafarik: Jedna ostava bronzanog doba iz Beograda (Starinar, Organ Arheološkog instituta Srpske akademije nauka, knjiga II, 1951, str. 99—106 z angleškim povzetkom).

Med izredno zanimive, čeprav slučajne najdbe zadnjih let spada najdba depota bronzastih predmetov iz leta 1947 na Bulevaru Jugoslovske Armije v Beogradu. Zanimivo je vsekakor, da se je pri kopanju kanala, ko so odkrili bronzaste predmete, poleg njih, kakor pripovedujejo delavci, našel tudi človeški skelet. Vendar so bronzaste predmete, 17 zapestnic in eno ogrlico, našli na enem mestu, medtem ko je baje bronzasta sekira ležala na drugem mestu, namreč poleg glave skeleta. Po enem gledišču, kakor nam avtorica sama navaja, bi bilo mogoče celo najdbo pripisati grobnim najdbam, vendar pa poudarja, da so vsi podatki o najdbi zelo pomanjkljivi ter da moramo zato pač prej predpostaviti, da je bil tu depot.

Kakor nam avtorica poroča, je med 19 predmeti 1 plavutasta bronzasta sekira z robovi, ozkim rezilom in širokim čelom, 1 ogrlica iz debele žice s spiralno uvitimi konci in 17 raznih zapestnic, ki jih avtorica deli v štiri razne tipe. Prvi tip predstavljajo zapestnice iz masivnega bronzastega traku, ki je po dolžini upognjen, tako da so nastale poluvotle zapestnice. Ta tip je navadno bogato ornamentiran. Drugi tip predstavljajo zapestnice iz masivne žice polkrožnega ali trikotnega preseka z zoženimi konci. Tretji tip predstavljajo zapestnice iz tanjše bronzaste žice polkrožnega preseka, četrti tip pa zapestnice iz masivnega bronzastega traku. Avtorica stavlja v I. tip 6 zapestnic, v II. 4 zapestnice, v III. 3 in v IV. 4 zapestnice. Ornamentika je posebno bogata na zapestnicah I., II. in IV. tipa, medtem ko je v III. skupini bila le ena zapestnica ornamentirana. Kot motivi se pa uporabljajo linije, mrežasti motiv, trikotniki, motiv smrekove vejice, krogi, vbodi, cikcakaste linije itd. v raznih kombinacijah.

Glede analogij ugotavlja avtorica, da podobni predmeti doslej niso bili posebno pogosti v naših krajih. Pač pa so v večji meri znane analogije iz sosednjih pokrajin. Analogije navaja avtorica tudi v ornamentiki zapestnic in nakazuje na sorodnost teh ornamentov z ornamentami na keramičnih izdelkih. Avtorica ponovno prihaja do sklepa, da imamo dokaj sorodnih analogij v srednji Evropi, ki je v tem času bila pod precejšnjim vplivom z Ogrskega.

Novo odkriti depot avtorica časovno postavlja v najmlajšo fazo bronzaste dobe oz. na začetek prvega milenija pred n. e.

Josip Korošec